Stuk **1513** (2007-2008) – Nr. 2

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2007-2008

17 maart 2008

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de heren Bart Martens en Karlos Callens, de dames Margriet Hermans en Tinne Rombouts en de heren Jos Bex en Jos De Meyer –

betreffende maatregelen ter ondersteuning van het dierenwelzijn in de landbouw

VERSLAG

namens de Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
uitgebracht door mevrouw Els Robeyns
aan de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed

4057
LEE
LAN

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Jos De Meyer.

Vaste leden:

de heren Stefaan Sintobin, Frans Wymeersch;
de heer Jos De Meyer, mevrouw Tinne Rombouts;
de heren Karlos Callens, Jul Van Aperen;
de heer Jacky Maes, mevrouw Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

de heer Mark Demesmaeker;
de heer Jef Tavernier.

Zie:
1513 (2007-2008)
– Nr. 1: Voorstel van resolutie

INHOUD

Blz.

1. Toelichting door mevrouw Tinne Rombouts 4
2. Bespreking..... 4
3. Indicatieve stemming 5

Bijlagen

Bijlage 1: Standpunt Boerenbond..... 7

Bijlage 2: Standpunt Algemeen Boerensyndicaat 11

Bijlage 3: Standpunt Belbior 15

Bijlage 4: Standpunt GAIA 21

DAMES EN HEREN,

Op dinsdag 19 februari en dinsdag 11 maart 2008 besprak de Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid het voorstel van resolutie betreffende maatregelen ter ondersteuning van het dierenwelzijn in de landbouw. Tussen beide vergaderingen in werden de Boerenbond, het Algemeen Boerensyndicaat, de Vlaamse beroepsvereniging van biologische boeren Belbior, Global Action in the Interest of Animals (GAIA), Veeweyde en het Vlaams Agrarisch Centrum schriftelijk gevraagd naar hun standpunt ten opzichte van dierenwelzijn in de landbouw en ten opzichte van dit voorstel van resolutie. Het antwoord van de vier instanties die hebben gereageerd, is als bijlage toegevoegd aan dit verslag.

1. Toelichting door mevrouw Tinne Rombouts

Met dit voorstel van resolutie benadrukken de indieners dat duurzame landbouw meerdere aspecten omvat. Landbouw is in de eerste plaats een economische sector. Om duurzaam te werken dient de landbouwsector evenwel rekening te houden met sociale aspecten, leefmilieu en dierenwelzijn. De realisaties van de afgelopen jaren tonen aan dat zowel het beleid als de landbouwsector zelf zich daarvan bewust zijn. Zo wordt in heel wat lastenboeken aandacht gevraagd voor dierenwelzijn. Het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) ondersteunt de Vlaamse landbouwsector op dit vlak. Naar aanleiding van de 'mid-term review' heeft Europa bepalingen inzake dierenwelzijn opgelegd door middel van de 'cross compliance'.

In dit voorstel van resolutie stellen de indieners duidelijk dat het belang van dierenwelzijn niet ophoudt aan de grenzen van Vlaanderen. Er moet op Europees en mondiaal vlak aangedrongen worden op een krachtig dierenwelzijnsbeleid. Dit voorstel van resolutie spitst zich toe op de kalver- en varkenssector, op alternatieve huisvestingssystemen voor kippen en op dieren die buiten worden gehouden.

Men dit voorstel van resolutie vragen de indieners aan de Vlaamse Regering om strikt toe te zien op de randvoorwaarden betreffende de minimale beschermingsnormen voor kalveren, die in 2007 zijn toegevoegd. De indieners vragen landbouwers te informeren over de minimumnormen. Daarnaast wil men extra steun voor landbouwers die kiezen voor diervriendelijke huisvestingssystemen.

De indieners vragen eveneens een informatie- en bewustmakingscampagne, naast een gericht handhavingsprogramma om het verbod op individueel gehuisveste kalveren ingang te doen vinden. Deze recente regelgeving is nog niet volledig ingevoerd.

Dit voorstel van resolutie wil voorts onderzoek naar alternatieve castratiemethodes voor biggen, en strikt toezicht op het naleven van het koninklijk besluit van 17 oktober 2005, dat minimumnormen oplegt voor het houden en beschermen van legkippen. Kippenhouders moeten geïnformeerd en gesteund worden als ze kiezen voor niet-kooisystemen. Eigenaars van weiden en locaties waar landbouwhuisdieren buiten worden gehouden, moeten worden geïnformeerd over beschutting tegen ongunstig weer.

Op Europees en internationaal niveau moet de Vlaamse Regering aandringen op een gewijzigd handelsregime dat het mogelijk maakt handelsbelemmerende maatregelen te treffen tegen landbouwproducten geproduceerd door middel van productiemethoden die niet beantwoorden aan de strenge Europese dierenwelzijnsregels. Op die manier willen de indieners oneerlijke concurrentie vermijden.

2. Bespreking

De heer *Stefaan Sintobin* zegt dat alle partijen dierenwelzijn als belangrijk bestempelen. Dit voorstel van resolutie mag evenwel niet de indruk wekken dat de landbouwsector met een probleem kampt inzake dierenwelzijn. De landbouwsector levert terdege inspanningen, maar wordt geregeld in een slecht daglicht gesteld door nalatigheid van enkele nonchalante individuen. Door problemen breed uit te smeren spelen de media op dat vlak een nefaste rol. De landbouwsector kan zich daar onvoldoende tegen verzetten. Ten slotte is hij van oordeel dat Vlaanderen er beter aan doet geen strengere normen in te voeren dan deze opgelegd door de Europese Unie. Zulks verzwakt de concurrentiepositie van de Vlaamse landbouwsector. De heer Sintobin zal zich onthouden. Zijn fractie zal haar stemgedrag evenwel bijsturen tijdens de plenaire behandeling van dit voorstel van resolutie.

Mevrouw *Vera Dua* is van oordeel dat Vlaanderen op het vlak van dierenwelzijn nog enkele stappen moet zetten. Het volstaat niet dat iedereen begaan is met dierenwelzijn omdat er nog problemen zijn. Maatregelen zijn nodig omdat dergelijke problemen geen goede reclame zijn voor de landbouwsector. De spreekster is van oordeel dat Vlaanderen wel strengere normen mag invoeren dan opgelegd door de Europese Unie. De manier waarop een beschaving met dieren omgaat zegt immers veel over de waardigheid van die beschaving. Verwijzend naar het voorstel van resolutie betreffende de steunmaatregelen ter bevordering van een diervriendelijke landbouw (*Parl. St.* Vl. Parl. 2006-07, nr. 1120/1), kondigt ze amendementen aan naar aanleiding van de

definitieve stemming in de commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed.

Mevrouw *Tinne Rombouts* drukt haar dank uit ten aanzien van de instanties die een schriftelijk advies hebben ingediend. Dierenwelzijn is een belangrijk maar delicaat onderwerp. Uit de schriftelijke adviezen blijkt dat het voorstel van resolutie evenwichtig is opgesteld.

Dit voorstel van resolutie geeft weer welke inspanningen de landbouwsector de afgelopen jaren reeds geleverd heeft inzake dierenwelzijn, maar houdt tegelijk rekening met het feit dat de landbouwsector een economische sector is. Voorts benadrukt het voorstel dat de Vlaamse landbouwsector niet op een eiland maar in een Europese context opereert. De teneur is dat samen met de mensen uit de praktijk gestreefd moet worden naar meer dierenwelzijn.

Mevrouw *Els Robeyns* is de mening toegedaan dat de schriftelijke reacties aantonen dat het voorstel van resolutie evenwichtig is opgesteld en rekening houdt met wat economisch, ecologisch en maatschappelijk haalbaar is.

De heer *Karlos Callens* zegt dat dit voorstel van resolutie zoekt naar een consensus tussen dierenwelzijn en het economische aspect van de landbouwsector. Dankzij de Europese richtlijnen inzake dierenwelzijn hebben de meerderheidspartijen beslist de uitvoerende macht te verduidelijken hoe de meerderheid over dit onderwerp denkt.

3. Indicatieve stemming

Het voorstel van resolutie wordt met 5 stemmen voor bij 1 onthouding aangenomen.

De verslaggever, *De voorzitter,*

Els ROBEYNS Jos DE MEYER

BIJLAGE 1:

Standpunt Boerenbond

BOERENBOND

STUDIEDIENST

DIESTSEVEST 40, 3000 LEUVEN
TEL. 016 28 64 01 + FAX 016 28 64 09

NOTA

DATUM: 29 FEBRUARI 2008

Aan: Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid, Vlaams Parlement, 1011 Brussel).
Van: Paul De Winter, Erik Mijten, Peter Van Bossuyt

Voorstel van Resolutie betreffende maatregelen ter ondersteuning van het dierenwelzijn in de landbouw

Bemerkingen bij het voorstel vanwege Boerenbond

Boerenbond kan zich vinden in het voorstel van resolutie van het Vlaams Parlement inzake dierenwelzijn.

Het voorstel van resolutie is een evenwichtige benadering van de problematiek van het dierenwelzijn die rekening houdt met de verschillende componenten van het begrip duurzaamheid.

Het feit dat in de landbouw de dieren vooral vanuit een productiefunctie (veelal gericht op de menselijke voedselvoorziening) gehouden worden, brengt automatisch mee dat er een economische component in overweging dient genomen. Samen met deze economische component (een zorgvuldige en verantwoorde productie) dient er aandacht te zijn voor de ecologische component (de plicht om zorgvuldig met de productiefactoren om te gaan) en de maatschappelijke component (de plicht om de voedselvoorziening te realiseren binnen de maatschappelijk aanvaarde normen en criteria). Diervriendelijk gedrag moet dus kaderen in een volwaardig duurzaamheidsbegrip.

De hedendaagse voedselproductie is een Europese en dikwijls zelfs een mondiale activiteit geworden. Om concurrentievervalsing te vermijden, zal het dan ook nodig zijn om de regelgeving op Europees en – zo mogelijk – op wereldvlak te harmoniseren en te coördineren. In eigen land dient de Europese regelgeving de basisnorm te zijn. Inlandse normen mogen niet strenger zijn, ingevoerde producten moeten aan dezelfde normen beantwoorden. Wanneer op basis van nieuwe maatschappelijke verwachtingen en objectief wetenschappelijk onderzoek tot nieuwe en bijkomende maatregelen wordt besloten dan moet voor de producenten voldoende aanpassingstijd voorzien worden.

Vanuit de Boerenbond wordt het belang van dierenwelzijn onderkend. Hierbij werden in het congres eind 2006 volgende beleidslijnen naar voor geschoven:

Beleidslijn 137

De federale en Vlaamse overheid dienen het Europees kader met betrekking tot dierenwelzijn te volgen. De ambitie om hogere normen op te leggen vormt een bedreiging voor de Belgische veehouderij.

Beleidslijn 140

De overheid moet werk maken van een duidelijke en op proefondervindelijke basis gefundeerde omschrijving (matrix) van het begrip dierenwelzijn voor landbouwhuisdieren en huisdieren.

Beleidslijn 141

De overheid moet erop toezien dat de sociale en dierenswelzijnsnormen die van kracht zijn bij de productie van dierlijke producten die hier ingevoerd worden, gelijk zijn aan de normen die hier gelden.

Inzake een strikte handhaving is volgende beleidslijn van belang:

Beleidslijn 177

De overheid moet instaan voor een striktere, uniforme controle op mensenmaat en moet kordater optreden tegen nestvervuilers.

Voorliggend voorstel van resolutie

Het voorstel gaat volledig in op bovenstaande beleidslijnen, met die beperking dat niet wordt ingepikt op de vraag naar de uitwerking van een matrix voor het omschrijven van het begrip dierenwelzijn. Men gaat er in de resolutie vanuit dat de door Europa gestelde normen de basis vormen voor een maatschappelijk verantwoorde diervriendelijke en duurzame landbouw. De uitwerking van een dergelijke matrix is een opdracht voor het wetenschappelijk onderzoek en maakt niet het voorwerp uit van de invulling van een juridische leemte. Het hoort dan waarschijnlijk ook minder thuis in dit voorstel van resolutie.

Ter info:

Wij willen erop wijzen dat met betrekking tot het omvormen van bestaande stallen naar meer diervriendelijke stallen in het lopende Plattelandsbeleidsplan 2007 – 2013 reeds steun voorzien is en toegepast wordt (20% of 10% VLIF-steun naargelang initiatief).

Slotconclusies:

Op basis van bovenstaande argumenten en standpunten onderschrijft Boerenbond de oproep in de resolutie om op de vigerende Europese dierenwelzijnswetgeving strikt toe te zien en de veehouders via informatie- en sensibilisatiecampagnes te informeren over de huidige en toekomstige normen inzake dierenwelzijn.

Betreffende de alternatieve methoden voor de castratie van biggen benadrukt Boerenbond dat er momenteel nauwelijks werkbare en economisch haalbare alternatieven bestaan voor de chirurgische castratie van biggen. Boerenbond onderschrijft om die reden de oproep tot verder onderzoek naar alternatieve methoden. In het overleg dat ter zake de afgelopen jaren in de Raad voor Dierenwelzijn heeft plaatsgevonden, heeft Boerenbond zich steeds constructief opgesteld.

Boerenbond is het echter niet eens met de stelling dat nieuwe methoden zo snel mogelijk verplicht moeten worden toegepast. Zoals hoger aangegeven, is het voor nieuwe maatregelen en normering belangrijk dat deze worden ingevoerd op Europees niveau teneinde concurrentieverstoring van de Vlaamse veehouders ten overstaan van hun Europese collega's te vermijden.

Ten slotte onderschrijft Boerenbond het belang van harmonisatie op Europees en internationaal niveau waarbij er moet worden naar gestreefd dat ook in de EU ingevoerde producten van dierlijke oorsprong worden geproduceerd volgens de in Europa geldende dierenwelzijnsnormen.

BIJLAGE 2:

Standpunt Algemeen Boerensyndicaat

ALGEMEEN BOEREN SYNDIKAAT VZW

Hendrik Consciencestraat 53a
8800 Roeselare
tel.: 051/26.08.30 fax.: 051/24.25.39
info@absvzw.be

Dinsdag, 4 maart 2008

Geachte,

Met dit schrijven geeft het Algemeen Boerensyndikaat bevestiging dat het de resolutie – dierenwelzijn in de landbouw, van de heren Bart Martens en Karlos Callens, de dames Magriet Hermans en Tinne Rombouts en de heren Jos Bex en Jos De Meyer, kan onderschrijven.

Vriendelijke groeten,

C. Adriaens
Nationaal voorzitter ABS

BIJLAGE 3:

Standpunt Belbior

RESOLUTIE DIERENWELZIJN

Antwoord van BELBIOR vzw
Vlaamse beroepsvereniging van biologische boeren
6 maart 2008

Aandacht en zorg voor het dierenwelzijn is één van de uitgangspunten van de biologische landbouw. Voor een goede invulling vertrekken de normen die in de biologische landbouw gehanteerd worden vanuit het soorteigen gedrag van de dieren. De economische wetmatigheden, maar ook eisen naar voedselveiligheid, hygiëne, de veiligheid van de dieren en het welzijn van de bedrijfsleiders maken dat er echter hier en daar een compromis is gezocht.
In het geheel kunnen we echter stellen het meest diervriendelijke landbouwsysteem is waarbij de normen in de meeste gevallen een stuk verder gaan dan de algemene Europese eisen naar dierenwelzijn. (zie ook www.dp21.be waar je een benchmarking vindt van alle lastenboeken aangaande dierenwelzijn)
Zo moeten alle dieren voldoende ruimte hebben in de stal en is er verplichte uitloopmogelijkheid voor alle dieren (normen in detail: zie bijlage), is groepshuisvesting de norm, mag roosteroppervlak slechts beperkt aanwezig zijn, moet er ruwvoer gegeven worden (ook aan éénmagigen), moet er strooisel aanwezig zijn in de stallen, mogen kippensnavels niet gekapt worden, zijn keizersneden slechts beperkt toegelaten, worden allopatische geneesmiddelen sterk ontmoedigd maar primeert hierbij het dierenwelzijn op de wens deze middelen volledig te weren, ...

Het spreekt dus voor zich dat de biologische sector positief staat tegenover de geformuleerde voorstellen in de resolutie.

Wel vinden we het jammer dat de tekst voorbij gaat aan de noden van de bedrijven die zich wel reeds ver engageerden naar dierenwelzijn of dit nog veel meer zouden willen doen.
Omdat deze groep tot op heden behoorlijk klein is, is het bijzonder moeilijk om ondersteuning te krijgen in de verdere ontwikkeling en houdt andere wetgeving vaak geen rekening met deze groep.
Zo is er reeds lang de nood om meer onderzoek te doen naar alternatieven voor het castreren van biologische biggen, maar omdat dit een kleine sector is (momenteel 6 bedrijven, met samen 200 zeugen) bleef het wachten op beweging in de gangbare varkenshouderij vooraleer er onderzoeksmogelijkheden kwamen. De overheid zou meer aandacht moeten hebben voor dergelijke pionieronderzoeksvragen.
Ook rond groepshuisvesting zijn er nog zeer veel verbeteringen mogelijk: door rassenkeuze, stalinrichting, voedertechniek, ... kan een klimaat in de stal gecreëerd worden waarin de sociale orde op een diervriendelijke manier ontstaat (dus zonder dat er onderling verenpikken, bijten, kopstoten, ... aan te pas moet komen). Ook hier is er echter weinig aandacht vanuit de overheid om met onderzoek de kleine pioniersgroep te ondersteunen, terwijl dit een zeer belangrijke voorbeeldfunctie naar het geheel van de veehouderij zou kunnen betekenen.
Hierbij ook nog een voorbeeld van wetgeving die geen rekening houdt met de meest diervriendelijke bedrijven. Echt diervriendelijke veehouderij omvat de mogelijkheid tot uitloop wat echter ook impliceert dat de diergroepen beperkt moeten zijn in grootte (bvb biokippen lopen in tomen van maximum 4000 kippen). De mestwetgeving houdt hier echter geen rekening mee en stelt dat de nutriëntenemissierechten slechts kunnen verhandeld worden wanneer alle rechten van een diersoort op het bedrijf verkocht worden. Wil een biokippenboer dus uitbreiden (bvb van 10.000 naar 12.000 legkippen) dan is hij in de praktijk verplicht om toch mestrechten voor 20.000 of 50.000 legkippen bij te kopen omdat kleinere hoeveelheden nu éénmaal niet te koop komen omdat gangbare bedrijven nu éénmaal zo ver opgeschaald zijn. In de praktijk betekent

dit natuurlijk dat de bioboer niet uitbreid wegens onbetaalbaar.

Een laatste item dat we graag zouden mee genomen zien in de discussie is communicatie naar de consument. Dierenwelzijn is enorm belangrijk maar in de voorwaartse evolutie neemt vaak ook de productiekost toe. Ons inziens is er meer communicatie hierover naar de consument noodzakelijk. Nu kiezen bvb de grootwarenhuizen voor scharreleieren in plaats van batterijeieren, met hogere kosten en lagere productie voor de boer, maar met een verkoopprijs die nauwelijks verschilt van het batterij-ei.

Annex III

Minimum surface areas indoors and outdoors and other characteristics of housing in the different species and types of production, referred to in Article 8(4)

1. BOVINES, OVINE AND PIGS

	Indoors area (net area available to animals)		Outdoors area (exercise area, excluding pasturage)
	Live weight minimum (kg)	M^2/head	M^2/head
Breeding and fattening bovine and equidae	up to 100	1,5	1,1
	up to 200	2,5	1,9
	up to 350	4,0	3
	over 350	5 with a minimum of 1 m^2/100 kg	3,7 with a minimum of 0,75 m^2/100 kg
Dairy cows		6	4,5
Bulls for breeding		10	30
Sheep and goats		1,5 sheep/goat	2,5
		0,35 lamb/kid	2,5 with 0,5 per lamb/kid
Farrowing sows with piglets up to 40 days		7,5 sow	2,5
Fattening pigs	up to 50	0,8	0,6
	up to 85	1,1	0,8
	up to 110	1,3	1
Piglets	over 40 days and up to 30 kg	0,6	0,4
Brood pigs		2,5 female	1,9
		10 m^2/boar	8,0

2. POULTRY

	Indoors area (net area available to animals)			Outdoors area (m^2 of area available in rotation/head
	No animals/m^2	cm perch/animal	nest	
Laying hens	6	18	7 laying hens per nest or in case of common nest 120 cm^2/bird	4, provided that the limit of 170 kg of N/ha/year is not exceeded
Fattening poultry (in fixed housing)	10 with a maximum of 21 kg liveweight/m^2	20 (for guinea fowl only)		4 broilers and guinea fowl 4,5 ducks 10 turkey 15 geese In all the species mentioned above the limit of 170 kg of N/ha/year is not exceeded
Fattening poultry in mobile housing	16[1] in mobile poultry houses with a maximum of 30 kg liveweight/m^2			2,5, provided that the limit of 170 kg of N/ha/year is not exceeded

[1] Only in the case of mobile houses not exceeding 150 m^2 floor space.

Bijlage 4:

Standpunt GAIA

Aan de Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
van het Vlaams Parlement

Brussel, 5 maart 2008

Betreft: reactie op de vragen i.v.m. het voorstel van resolutie betreffende maatregelen ter ondersteuning van het dierenwelzijn in de landbouw

Geachte,

Hierna volgen onze antwoorden op de twee vragen in verband met het voorstel van resolutie betreffende maatregelen ter ondersteuning van het dierenwelzijn in de landbouw.

1. Over de houding van GAIA t.o.v. dierenwelzijn in de landbouw:

GAIA is van oordeel dat de veehouderij in Vlaanderen in globo niet voldoet aan de toetsingscriteria waarop wij ons minimaal baseren om van een aanvaardbaar niveau van dierenwelzijn te kunnen spreken. Die toetsingscriteria zijn de zogenaamde vijf basisvrijheden voor dieren, die voor het eerst in 1965 zijn geformuleerd door de **Brambell**-commissie, die door de Britse overheid werd opgericht.
Die vijf vrijheden zijn de basisvoorwaarden tot een minimaal aanvaardbaar niveau van dierenwelzijn of goed dierenleven:

1. **vrij zijn van dorst, honger en ondervoeding**. Van bij de geboorte (tot aan het levenseinde) moeten dieren voldoende vers water en geschikt voer krijgen, waardoor aan hun elementaire noden van goede gezondheid en energiehuishouding beantwoord wordt;
2. **vrij zijn van fysiek en fysiologisch ongerief**: dieren moeten in leefomstandigheden gehouden worden die hen een geschikte huisvesting in overeenstemming met hun behoeften, inclusief een comfortabele rust- en schuilplaats, garandeert;
3. **vrij zijn van pijn, verwondingen en ziektes**; mensen moeten zich onthouden van handelingen die dieren pijn berokkenen, verwonden en ziek maken, en in geval het toch gebeurt, moet men snel en adequaat de nodige maatregelen treffen om herhaling te voorkomen;
4. **vrij zijn om normaal, natuurlijk gedrag te kunnen uitvoeren**: dieren moeten voldoende bewegingsvrijheid krijgen in voldoende (voor de dieren) interessante leefomstandigheden waarin ze hun natuurlijk gedragsrepertoire kunnen ontplooien
5. **vrij zijn van psychologisch ongerief, meer bepaald van angst en chronische stress**: mensen moeten dieren een bestaan garanderen dat geen aanleiding geeft tot de ontwikkeling van abnormaal, apathisch of gestoord gedrag uit verveling of frustratie.

In 2002 erkende ook de Wereldvoedsel- en Landbouworganisatie **FAO** van de Verenigde Naties deze vijf vrijheden voor dieren.
Daaruit volgt volgens de FAO dat de goede landbouwpraktijk:

1. voorziet in permanente beschikking over geschikt voedsel en proper water,
2. verminkingen, chirurgische en ingrijpende procedures voor niet-therapeutische doeleinden vermijdt,
3. dieren met de gepaste zorg behandelt,
4. dieren in geschikte sociale groepen houdt, waarbij het isoleren van dieren zou moeten ontmoedigd worden, tenzij in geval van kwetsuur,
5. het vervoer van levende dieren en het gebruik van veemarkten tot het minimum beperkt.

In de gangbare praktijk van de vooral (maar niet uitsluitend) intensieve veehouderijsytemen zakken de leefomstandigheden van de varkens, kippen en ander pluimvee beneden tot ver beneden het minimaal aanvaardbare globale niveau van dierenwelzijn. Ook in de melkveesector staat het dierenwelzijn meer en meer

onder druk: b.v. het gevaar voor een tendens tot minder weidegang en meer pootproblemen (klauwaandoeningen, zeker op roostervloeren). Dit gezegd zijnde, wil dit niet zeggen dat er niets ondernomen wordt om het comfort van melkkoeien te verbeteren: borstels (voor vachthygiëne) en ligmatten zijn daar voorbeelden van. Het dient gezegd dat de aandacht voor het comfort van de dieren veel te maken heeft met het manifeste verband dat er bij melkvee bestaat tussen goed dierenwelzijn en melkproductie, daar waar dit verband bij andere dieren veel minder of niet aanwezig is (legkippen b.v. zullen eieren blijven leggen, ook indien de leefomstandigheden van de dieren niet voldoen aan hun welzijnsnoden, zoals in de legbatterij, terwijl bij koeien de melkproductie zal afnemen naarmate er zich welzijnsproblemen voordoen).

GAIA is van mening dat de veehouderij in Vlaanderen ook inzake dierenwelzijn grote maatschappelijke verantwoordelijkheid draagt. Wij pleiten ervoor dat de veehouderijsector en de politieke gezagsdragers die het beleid terzake uittekenen en voeren, de wetenschappelijk aangetoonde ernstige problemen inzake dierenwelzijn (zie o.a. naar de diverse rapporten van het Wetenschappelijk Comité Dierenwelzijn en Dierengezondheid, nu Wetenschappelijk Panel Dierenwelzijn en Dierengezondheid van de Europese Voedselautoriteit van de Europese Commissie) als een uitdaging zien om die problemen op te lossen, veeleer dan ze als een bedreiging te beschouwen. De eerste houding biedt innoverende kansen voor de toekomst, de tweede houding leidt tot immobilisme, waardoor men zich blijft blootstellen aan maatschappelijke kritiek en het maatschappelijk draagvlak om door te gaan 'als vanouds' steeds kleiner wordt.

Dierenwelzijn in de veehouderij maakt voor GAIA een belangrijk deel uit van een globale visie op duurzame ontwikkeling. Wij stellen vast dat ook de Europese Commissie die mening is toegedaan.

In het perspectief van een probleemoplossende aanpak is GAIA niet gekant tegen het zoveel als en waar mogelijk ondersteunen van de veehouders door de overheid om hen toe te laten een aanvaardbaar niveau van dierenwelzijn zoals hoger vermeld te realiseren. Meer nog, wij menen dat de overheid dit als een plicht moet beschouwen.
Bovendien moet elke speler of zogenaamde stakeholder zijn verantwoordelijkheid nemen om steeds meer en beter dierenwelzijn te realiseren, inclusief de distributiesector. Ook hier ziet men op een aantal gebieden stilaan een evolutie ontstaan in de goede richting, maar die is lang niet voldoende. Dit neemt niet weg dat voor de overheid een belangrijke rol blijft weggelegd om evolutie in de goede richting te stimuleren.

2. De houding van GAIA t.o.v. het voorstel van resolutie:

GAIA ziet in dit voorstel van resolutie een positieve stap die, indien de resolutie wordt aangenomen en uitgevoerd, zal helpen om de veehouderij diervriendelijker te maken in Vlaanderen. Als zodanig verwelkomt GAIA dit initiatief van de indieners. Dit neemt niet weg dat men dient te beseffen dat er nog veel meer zal moeten gebeuren om een minimaal aanvaardbaar niveau van dierenwelzijn in de veehouderij daadwerkelijk te realiseren. Een dergelijk objectief vereist immers permanente inspanningen van de betrokken overheidsinstanties en uiteraard van de veehouders zelf.

Dit gezegd zijnde, zouden wij een paar extra aandachtspunten willen opgenomen zien in het voorstel van resolutie, meer bepaald:

- bij 3° van het voorstel: "onderzoek op te zetten naar ... zodat ze op een <u>diervriendelijke</u>, gezonde, ... (voeg toe voor "gezonde": "diervriendelijke"); voeg toe: "en in afwachting de nodige maatregelen te nemen om de dieren zo veel mogelijk pijn te besparen, met name met het oog op de toepassing van de best beschikbare verdovingsmethode, inbegrepen nazorg en pijnbestrijding achteraf;"
- bij 5° van het voorstel: "eigenaars van weiden of locaties ... weersomstandigheden; voeg toe: "én te onderzoeken hoe de beschuttingsmogelijkheden voor deze dieren kunnen worden uitgebreid;".

In de hoop dat onze suggesties voor verbetering positief onthaald worden, verblijf ik inmiddels,

met de meeste hoogachting,

Michel Vandenbosch,
Voorzitter GAIA